

Rachid Benhammou

Een duurzaam feest voor iedereen

Terwijl het halve land hunkert naar een ouderwets festivalseizoen, waarin we met duizenden anderen van het mooie weer, de podiumkunsten én elkaar genieten, zag ik een bericht voorbijkomen over circulaire festivals. Ik bedacht me hoe pijnlijk en ironisch het is dat vorig jaar, 2020, het jaar zou zijn van een recordaantal circulaire festivals. Verduurzaming staat namelijk steeds hoger op de agenda van Nederlandse festivals, die zich graag lenen als proeftuin om te experimenteren. Maar er was niets. Zoals in vele andere werkvelden werden alleen de tranen gedroogd en werd de hoop gevestigd op betere tijden.

Green Deal

Ik moest denken aan de festivals waar ikzelf graag naartoe ging of bij betrokken was. En dan vooral aan het festivalterrein, na afloop. Wanneer de meeste bezoekers weer thuis zijn of elders verder zijn gaan feesten, loop ik graag over een leeg terrein, met het bijna rustgevende gekraak van plastic bekertjes onder mijn voeten. Terwijl verschillende werkploegen bezig zijn met het afbreken van podia en het opruimen van backstagetenten, en de heftrucks heen en weer racen, valt vooral het afval op dat is achtergelaten op dat arme veld. Bergen plastic bekertjes, etensresten en andere gekkigheid.

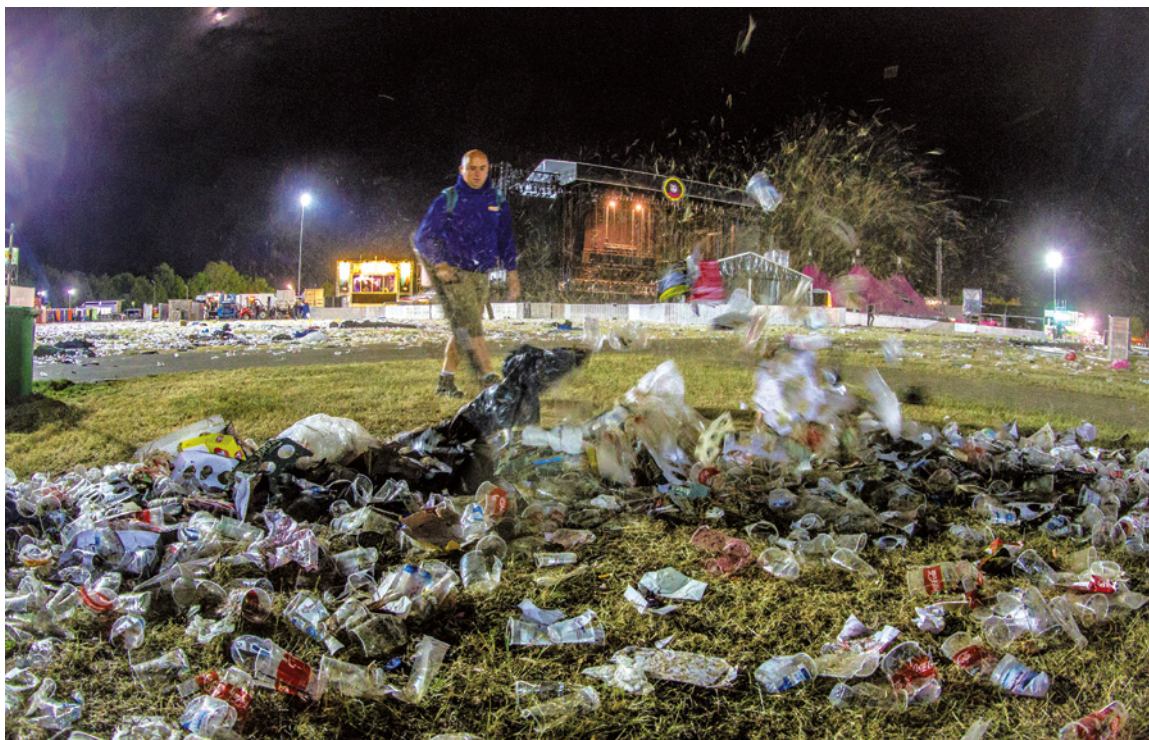
Daarom sloegen een paar jaar geleden festivalorganisatoren, gemeenten, bedrijven en de overheid de handen ineen om de grote (plastic) afvalstromen aan te pakken en festivals te verduurzamen. In de zogenaamde Green Deal spraken de partijen af om hun afval te verminderen, beter te scheiden en meer te recyclen. Deze deal gaat verder dan statiegeld vragen voor plastic bekertjes of kinderen een zakcentje geven

wanneer ze weer een stapel van de grond opgeraapte vieze bierbekers inleveren bij de bar. Ik had daar trouwens altijd wel een dubbel gevoel over. Aan de ene kant was het prachtig te zien hoe kinderen zich tussen de dansende, drinkende en vervuilende volwassenen bewogen om zo snel en veel mogelijk plastic op te rapen om daar iets voor terug te krijgen. Aan de andere kant was het best zielig om te zien: volwassenen pleuren alles op de grond (het mag want, ja, het is een festival) en de jeugd die het voor ze oplost. Is dat wat ze noemen een kind van de rekening?

Hobby voor hipsters?

Nee, de Green Deal gaat verder dan dat jaarlijks terugkerende zomerse tafereel, dat bijna tegen kinderarbeid aanschurkt. Hoe bewustmakend het ook is voor die lieve kinderen, die ons én onze planeet straks moeten redden. Festivals maken tegenwoordig zorgvuldige keuzes in locatie, toegankelijkheid, vervoer, catering of stroomvoorziening. Vanwege het creatieve ondernemerschap van organisatoren, de afgebakende terreinen en tijdelijkheid van festivals worden ze ook regelmatig gebruikt als experiment voor circulaire innovaties. De festivalorganisaties zijn zich steeds bewuster van de noodzaak om duurzamer te worden en nemen maatregelen om bijvoorbeeld bewust in te kopen, zuinig om te gaan met materialen en zwerfafval te voorkomen.

Sommige festivals gaan zelfs nóg verder dan dat. Naast livemuziek zijn er duurzame (voedsel-) ondernemers aanwezig, kunnen bezoekers workshops volgen over verduurzaming en zijn er inspirerende sprekers met mooie verhalen over de impact van klimaatverandering. Vage hippies? Boomknuffelaars op sandalen? Misschien. Maar er gebeurt tenminste wat.

Het terrein van Pinkpop na afloop van het festival, Landgraaf, 2017. Fotografie: Paul Bergen

Het grootste probleem is echter niet de milieuvervuiling zelf, maar de oplossing ervan. Voor sommigen is verduurzaming een hobby voor de rijke, bewuste en hoogopgeleide wannabe hipsters, die voor een tweedeling in de samenleving zorgt. Ik hoor of lees wel eens dat duurzaamheid een lifestyle is van de happy few, van de rijke eco-elite met kansen, op allerlei gebied. Er is langzamerhand een groen kapitalisme gecreëerd dat de verschillen vergroot, terwijl het juist broodnodig is om de massa te bereiken om echte veranderingen teweeg te brengen.

Model voor de samenleving

Op een festival merk je gelukkig niets van die zogenaamde tweedeling. Op het festivalterrein loopt de afspiegeling van een diverse samenleving rond te huppelen alsof het zich in het walhalla bevindt. Datzelfde veld dat, naarmate de dag vordert, meer en meer te lijden heeft onder de vervuilingdrift van volwassenen, discrimineert niet. Een ieder is gelijk en heeft ook dezelfde verantwoordelijkheden, jegens dat veld én jegens onze planeet. Festivals kunnen helpen, want ze dienen als model voor de samenleving. Als een speer en organisch, zoals festivals namelijk zelf zijn, worden veel-

belovende circulaire interventies onderzocht, wordt ermee geëxperimenteerd en worden ze uitgevoerd.

Maar al die innovaties en interventies kosten geld. En de angst is groot dat dit straks ook te merken is aan de prijs van een ticket voor het feest. Of aan die van een beker bier. Verduurzaming in de cultuursector biedt kansen, maar als we niet oppassen wordt een festival straks vooral een feestje voor Nederlanders met een grote zak geld. Terwijl het een duurzaam feestje moet zijn voor iedereen. •

Rachid Benhammou is cultureel ondernemer, publicist en freelance-journalist. Hij schreef samen met Boris van der Ham het boek *Nieuwe Vrijdenkers*